

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten

PROTOKOLL MØTE I VILLREINNEMNDA 05.09.2024

Venabu fjellhotell

Møtegodtgjørelse 5 timer

Tilstede:

Kommune	Medlemmer	Møtt	Varamedlemmer	Møtt
Alvdal	Ingvar Martin Brohaug	X	Oda Grøtting	
Dovre	Odd Leif Angård	X	Gunvor Gauteplass	
Folldal	Solvår Brustad Lilleeng	X	Bjørn Brendbakken	
Hamar	Ivar Skramstad		Edel Hoelstad	
Nord-Fron	Jan Roger Bøe Øien	X	Marthe Dybdalen	
Rendalen	Britt Thorshaug Granrud	X	Tore Håkon Furulund	
Ringebu	Laila Bårdsløkken	X	Arne Fossmo	
Ringsaker	Kjersti Røhnebæk	X	Thomas Eriksen	
Sel	Solveig Nymoen	X	Erling Lusæter	
Stor-Elvdal	Kjell Ivar Lind	X	Ellen Cathrine Burchardt	
Sør-Fron	Else Mari Bjørke	X	Hans Mathias Ulberg	
Øyer	Bjørner Killi		Unni Staum	
Åmot	Vidar Helgesen	X	Ingebjørg Dybvin	
SFIN	Tom Hjemseteren			
Sekretær	Marit Vorkinn	X		

SAKER:	
	GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE
2024/40	REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER
2024/41	RENDALEN – 2. gangs høring - Kommuneplanens arealdel 2024-2034
2024/42	RONDANE-DOVRE NASJONALPARKSTYRE – Besøksstrategi for Hemmeldalen naturreservat
2024/43	RINGEBU – Forslag til planprogram 2023-2040
	Runden rundt bordet

GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE

Innkalling og saksliste godkjent.

2024/40 REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER

Presentasjon av sti- og løypeplan for Sølnekletten

Prosjektlederne fra Rendalen kommune, Øyvind Fredriksson (utmarkskonsulent) og Odin Sleen (arealplanlegger), presenterte det pågående arbeidet med sti- og løypeplan for Sølnekletten.

Når det foreligger et utkast til plan sendes dette til nemnda for uttale.

Dyreposisjoner

Til april møtet lå det ved et vedlegg som viste GPS-posisjonene fra de merka dyrene. Dette er nå oppdatert fram til 5./10.august, se vedlegg. (1 august stenges portalen for innsyn for alle, pga. villreinjakta som starter den 20.).

Stortingsmelding - villrein

Stortingsmeldinga ble behandlet i [Stortinget](#) 13.juni, som fattet følgende vedtak:

- *Stortinget ber regjeringa gå vidare med å setje 'Villreinfangsten på Dovre' på Noregs tentative liste for verdsarvområde.*
- *Stortinget ber regjeringa på eigna måte sørge for at alle villreinområda får styringsverktøy tilsvarande dei regionale planane, enten gjennom kommunale arealplanar, regionale planar eller på annan eigna måte inkludere eigna føresegner for villreinfjellet i eksisterande plansystem som kommunane rår over.*
- *Stortinget ber regjeringa sikre gode avbøtande tiltak for frivillig sektor i dei tilfelle merkte stiar eller turishytter må leggjast ned eller flyttast.*
- *Stortinget ber regjeringa snarast mogleg reetablere villrein i Nordfjella i sone 1 med villrein frå sone 2 når denne kjeldebestanden er friskmeld på bestandsnivå, slik at risikoen for resmitte er handtert på eit akseptabelt nivå.*

Besøk fra Klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen, Mysusæter/Otta 28.mai

I forbindelse med et besøk i Nord-Gudbrandsdalen ønsket Klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen en befarings på toppen av Tjønnbakken (Mysusæter i Sel kommune) og en påfølgende orientering innendørs på Otta om villrein og verneområdeforvaltning tirsdag 28.mai. Departementet ønsket en begrenset deltakelse. Solvår Brustad Lilleeng deltok som leder av villreinnemnda på orienteringsmøtet. «Referat» fra befaringsen og møtet finnes i vedlegg, som artikkel i avisa «Norddalen».

Viktig at nemnda benytter anledningen til dialog med nasjonale politikere og myndigheter.

Tiltaksplaner for villrein i Rondane

KLD inviterer til folkemøte om Rondaneplanen 4.september. Leder og Solveig Nymoen refererte fra møtet.

I motsetning til folkemøtet for Knutshø som ble avholdt før sommeren, var det meste av dette møtet avsatt til innspill fra salen. Inntrykket etter møtet er at flere nå er bekymret for utviklingen i villreinfjella. Møteformen er imidlertid krevende, og det var nok en del som ikke ga uttrykk for sitt syn. Noen er avventende, og var der først og fremst for å lytte. Det er sannsynlig at argumenter som ikke ble tilkjennegitt fra f.eks. landbruks- og reiselivssida vil dukke opp seinere i prosessen. Klima- og miljødepartementet avklarte at tiltaksplanene blir politiske dokumenter, ikke juridiske. Det ble påpekt fra andre styremedlemmer er viktig at nemnda driver faktabasert virksomhet, og ikke er en kamporganisasjon.

Svar fra Klima- og miljødepartementet på henvendelse om snarlig vurdering av tiltak i Grimsdalen

Statsforvalteren i Innlandet, Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten, Villreinutvalget for Rondane Nord og Villreinforum Rondane-Sølknkletten sendte i mars et felles brev til Klima- og miljødepartementet om vurdering av snarlige tiltak i Grimsdalen, Jfr. mail fra sekretæren 13.03.24. KLD har nå svart, se vedlegg. KLD vil først vurdere tiltak i forbindelse med tiltaksplanprosessen.

Rondane og Dovre nasjonalparker med tilliggende landskapsvernområder og naturreservat - årsrapport 2023

Årsrapporten ble sendt ut før sommerferien, se vedlegg.

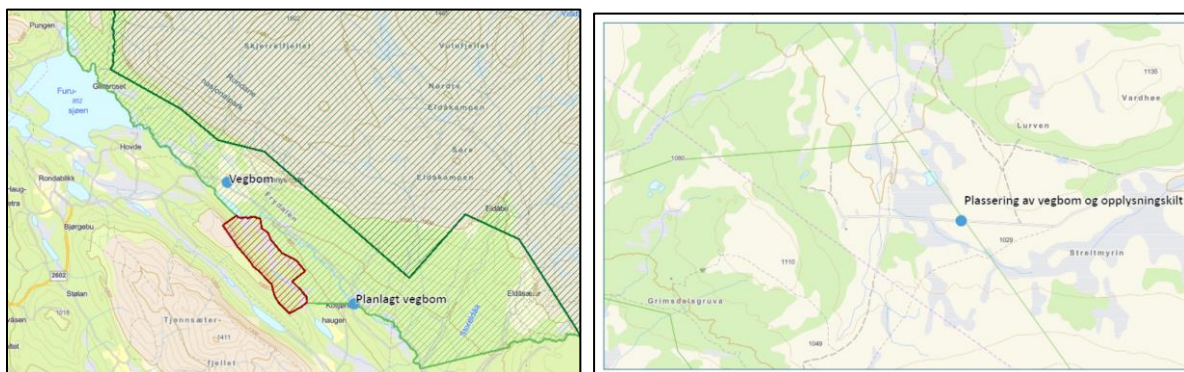
Møte i rådgivende utvalg for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre 31.mai

Bjørner Killi deltok som vara for Solvår.

Rondane og Dovre nasjonalparkstyre - Oppsetting av bommer

Det viser seg at forbud mot motorisert ferdsel langs (skogbil)veger ikke overholdes. Nasjonalparkstyret vil derfor sette opp bommer på Peer Gynt seterveg i Frydalen og på vernegrensa på Nygruvvegen mellom Folldal og Grimsdalen for å sikre at forbudet blir overholdt. Bommene vil være låst i perioden forbudet gjelder. Grunneier/brukere og kommune gis nøkkel til bommene for bl.a. beredskapssyn.

Det er beklagelig at informasjonstiltak ikke er tilstrekkelig for å få folk til å overholde forbudet mot motorferdsel. Det er positivt at nasjonalparkstyret tar tak i utfordringene, og sørger for at motorferdselforbudet overholdes.

Figur 1 Plassering av nye vegbommer i Frydalen og ved Nygruvvegen

Kompetanseheving-kommunestyrer

Norsk Villreinsenter har sendt invitasjon til kommuner med villreinareal, med tilbud om et foredrag om villrein. Følgende kommuner har takket ja:

Rendalen 29. august kl. 19.00.

Stor-Elvdal, 18 september

Alvdal foredrag 24 oktober, Aukrustsenteret kl. 1800-1900

Folldal Torsdag 7. november kl. 19

Sekretæren har oppfordra villreinsenteret til å tilby foredrag også for hyttevelforeninger inn mot Rondane.

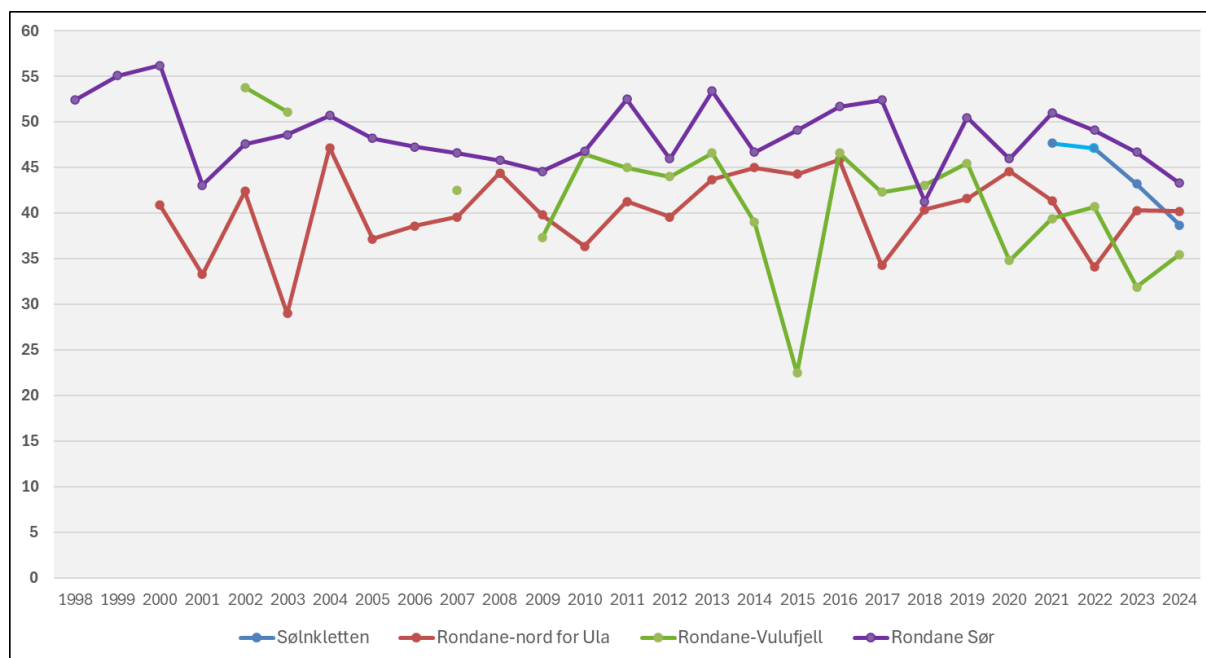
Kalvetellinger 2024

Det telles tre ganger pr. år ([Rekordtidlig ferdig med årets kalvetellinger | Villrein](#))

Kalvetellinger foregår sommerstid og brukes som grunnlag for å anslå tilvekst. Fra kalvetellinger regner vi ut kalv per 100 simle og ungdyr, noe som gir oss kunnskap om andelen kalv som rekrutteres til bestandene. Antall kalver per 100 simler og ungdyr kan påvirkes av både ressursbegrensning, predasjon og sykdom. Avvik fra forventet kalveproduksjon vil belyse tap på grunn av andre forhold enn ressursbegrensning. Kalvetellinger gjennomføres normalt ved hjelp av bilder tatt fra fly eller helikopter om sommeren.

Strukturtellinger gjennomføres på høsten for å få tall på alders- og kjønns sammensetning. Gjennomføres fra bakken.

Minimumstallinger utføres på vinteren for å få et tall på bestandstørrelse.

Figur 2. Kalvetellinger fra 1998 (startet opp i ulike områder til ulike tidspunkt): Antall kalver pr. simle/ungdyr. (Ideelt sett skulle antall kalver vært vurdert mot antall simler alene. Det er imidlertid vanskelig å skille mellom ungbukker og simler fra flyfoto.)

Kilde: [Statistikk - Hjorteviltregisteret](#)

Det varierer hvor mange dyr en får telt hvert år under kalvetellingene, slik at det kan være ganske store utslag fra ett år til et annet. F.eks. ble det telt langt færre dyr i Vulufjell i 2015 enn øvrige år. Kalvetilveksten må derfor ses over mange år for å fastslå sikre trender.

I kvalitetsnormen er antall kalver pr. simle/ungdyr ett av parameterne som inngår. Klassifiseringen er som følger:

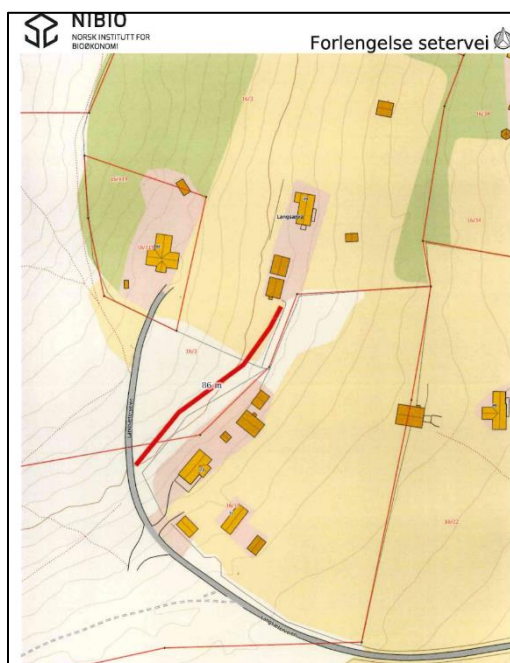
Dårlig	Middels	God
< 35	35–50	> 50

«Våre» områder ligger på gult nivå på denne parameteren, tre av områdene i nedre halvdel av middels klassifisering.

Ny gangbru over Haverdalsåe (sak 2024/13)

Nasjonalparkstyret har fulgt tilrådingen fra villreinnemnda. Flytraséen går i liten grad over Gravhøe, flyging skal skje i uke 32/33 (før reinsjakta). Dovre fjellstyre skal kontaktes både dagen før og på flydagen for opplysninger om villrein. Dersom villrein oppholder seg eller påtreffes i området, skal flygingen utsettes eller avbrytes til dyrene har trukket ut av området.

Søknad om bygging av landbruksveg/seterveg - gbnr 16/3 - Alvdal (Langsetra, Haustdalen)

Søknaden kom inn etter at sekretæren var gått ut i ferie, med tre ukers høringsfrist. Ny vegstrekning (forlenging av seterveg) var på 86 meter, i bebygd område. Det ble ikke sendt svar fra villreinnemnda på saken.

Figur 3. Ny vegstrekning markert med rød strek.
Kilde: Søknaden

Veger mellom Haustdalen (Alvdal) og Folldal

Villreinnemnda for Rondane og Sønkleppen har mottatt flere bekymringsmeldinger om kjøring på Reinslivegen og gamle Folldalsveg, inkludert fra Ingvar Martin. Gamle Folldalsveg skal også være skrappt/rustet opp fra Haustdalen til kommunegrensa. Det skal også være observert turister som kjører på vegene, siden de er lagt inn på google maps.

Som grunnlag for klassifiseringen av villreinområdene etter kvalitetsnormen for villrein ble villreinens arealbruk vurdert (<https://villrein.no/kvalitetsnorm/delnormtresolnkleppen/>). Såkalte «Fokusområder» ble identifisert. Dette er områder hvor det er, eller man mistenker at det kan bli, utfordringer for villreinen som skyldes arealinngrep og menneskelig aktivitet ble identifisert. Ett av fokusområdene er Haustdalen: «Haustdalen er et godt tilrettelagt hytte- og seterområde. Det er mye ferdsel og aktivitet i Haustdalen hele året som skaper utfordringer for villreinen. Det fryktes at videre utbygging og tilrettelegging vil kunne føre til mer ferdsel i området. Ferdsel og infrastruktur påvirker allerede villreinens trekk og bruk av områdene nord for veien. Her kan Haustdalen settes i

sammenheng med Sølndalsvegen da begge veiene fører til trekkutfordringer i enkelte perioder. Trekket vest for Haustsjøen er antageligvis mer brukt enn trekkpassasjen øst for Haustsjøen. Fellingsstatistikken viser generelt lav fellingsprosent i stort sett hele Folldal kommune. Arbeidsgruppa mener at dette kan være et resultat av at dyrene i mindre grad har tilgang til de nordlige områdene, og at dette igjen kommer av infrastruktur og økt menneskelig ferdsel. Dette kan potensielt føre til redusert tilgang på vinterbeite».

Nemndas sekretær, i samråd med leder, sendte en mail til Folldal og Alvdal kommuner, med spørsmål om hvilken status strekningene markert med gult på vedlagte kartet har, og om det er planer/gitt tillatelse til opprusting av vegene.

Figur 4. Aktuelle strekninger vist som gul strek

Alvdal kommune har svart at de tre vegstrekningene ligger som traktorveger i den offentlige kartbaser. Dvs. at de kun skal brukes til landbruksformål. Sekretæren har bedt kommunen om at nemnda får evt. søknader om opprusting etter landbruksvegforskriften på høring.

For å hindre ulovlig bruk er oppsetting av vegbommer et mulig tiltak. I og med at dette ikke er verneområder, så er det opp til grunneier å sette opp slike bommer. Villreinnemnda kunne se om vi har økonomi til å koste bommer dersom det finnes grunneier som ønsker å sette opp en slik bom på strekningen.

Styremedlem fra Alvdal, Ingvar Martin Brohaug, har hatt en befaring i området, og levert notat i etterkant. Dette er vedlagt. Det ble diskutert om det var noe nemnda kunne gjøre. Dette er utenfor verneområder. Både informasjonstiltak (jfr. Sjødalen, Nysetrene på Dovrefjell) og stenging med bom ble diskutert. Dersom et forbud ikke håndheves har det liten effekt.

Sekretæren har etter møtet kontaktet jurister hos SFIN. De peker på at skilting vil være håndhevelse av offentligrettslige regler (forbud mot kjøring på traktorvei utenom landbruksdrift), og at det derfor er relevant å hevende seg til kommunen for å få satt opp skilt av hensyn til villreintrekket. Sekretæren oppfattet ikke noen klar avgjørelse i møtet i går om nemnda skal rette en slik henvendelse til kommunen, og foreslår at saken diskuteres på nytt på neste møte.

Bobiler – økende turisme

Uten at det er foretatt tellinger, meldes det om økende trafikk av bobiler i sommer, både på Spranget, over Venabygdsfjellet (fv. 27) og i Grimsdalen. Ved Muen i Ringebu melder fjelloppsynet at de har telt opp til 60 bobiler parkert på en kort strekning.

3.august sto det ca. 40 biler framover fra Spranget ved 21-tida om kvelden. Det var lausbikkjer (selv med sau like i nærheten) og lek og moro. Parkering langs vegen har vært vanlig på dagtid, men det ser nå ut til at det også blir mye natteaktivitet langs det gamle trekket. (Det er ikke lov å kjøre ut i terrenget....)

Figur 5. Bilder fra Spranget 3. og 16.august (bildet til høyre)

Dette er en utvikling nemnda må påpeke når tiltaksplanene for villrein kommer på høring.

Klima- og miljødepartementet har bedt om innspill etter møtene om tiltaksplanen. Nemnda sender brev om bobilproblematikken. Leder delegeres myndighet til å sende et brev, med bistand fra sekretæren. Kopi sendes øvrige styremedlemmer.

Ny motorferdsellov og ny viltlov

Forslag til ny [motorferdsellov](#) og [viltlov](#) er kommet på høring, med frist ca. 20.oktober. Sak kommer til behandling pr. mail i oktober.

Ulv og rein

I sak 2024/27 vedtok villreinnemnda å sende brev til Miljødirektoratet:

For å øke kunnskapen om ulv og villrein sender Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten forespørsel til Miljødirektoratet om utlevering av GPS-data for den streifende ulvens ferd gjennom Rondane, for analyse av sekretæren i Rondane Sør Villreinutvalg. Dersom dette ikke kan imøtekommes, ber nemnda om at en Miljødirektoratet selv eller en forskningsinstitusjon foretar analysene.

Til tross for purring er det ikke mottatt svar på henvendelsen. Det viser seg imidlertid at data er oversendt til Hans-Petter Ruud (oppsyn Sollia fjellstyre) slik nemnda ba om, og at det vil bli utgitt en rapport i samarbeid med NINA.

2024/41 RENDALEN – 2. gangs høring - Kommuneplanens arealdel 2024-2034

SAKSOPPLYSNINGER

Rendalen kommune har sendt kommuneplanens arealdel på andre gangs høring. Saksdokumentene finnes i sin helhet her: arealplaner.no

Villreinnemnda har uttalt seg til planarbeidet både ved planoppstart (sak 2021/32) og ved første gangs høring ([sak 2023/44](#))

Villreinnemndas uttale ved planoppstart

Villreinnemnda for Rondane Sølnekletten mener det er utarbeidet et grundig planprogram, og at kommunen har et godt utgangspunkt for rulleringen av kommuneplanen.

Nemnda vil oppfordre kommunene til å la villreinhensyn være et hovedpremiss for utviklingen i Sølnekletten. Resultatene fra registrerings- og klassifiseringsarbeidet som nå gjennomføres i forbindelse med kvalitetsnormen for villrein, må hensyntas i kommuneplan-revisjonen.

Nemnda vil oppfordre kommunen til å slutte opp om utarbeidelsen av en felles sti- og løypeplan for Sølnekletten, og innarbeide planen i kommunenes arealplaner.

Når forslaget til ny kommuneplan sendes på høring, er det viktig at forslaget inneholder en samlet oppsummering av de ulike endringsforslagene som er knyttet til fritidsbebyggelse, og hvilken totalbelastning dette vil utgjøre for ferdsel inn i villreinens leveområder (jfr. naturmangfoldlovas §10).

Villreinnemnda tilrår også at kommunen differensierer maksimalstørrelsen på fritidseiendommer i ulike områder i kommuneplanprosessen.

Villreinnemndas uttale ved første gangs høring

Uttalen fra Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten gjelder kun den delen av kommunens areal som ligger innenfor planområdet for Regional Plan Rondane og Sølnekletten.

Det er svært positivt at kommunen har fulgt opp villreinnemndas innspill fra høringsrunden, og at det generelt ikke legges opp til nye utbyggingsområder som kommer i konflikt med vernehensyn i sårbare fjellområder. Kommunen har tatt en «planvask» av tomtereserven i gjeldende planer, og redusert denne med 36%. Om dette ikke har direkte betydning for regionalplanområdet for Rondane-Sølnekletten er det likevel svært positivt at kommunen her er en foregangskommune i regionalplanområdet.

For videre arbeid med Sti- og løypeplanen for Sølnekletten er det viktig at det ikke legges skiløyper inn mot villreinens vinterbeiter, og at turposter o.a. tilrettelegging legges i randsona til villreinområde, slik at ferdselen inn i områdene ikke øker.

Det er også positivt at kommunen har utarbeidet bestemmelser til «LNFR spredt bolig, - fritid, og næringsbebyggelse». I nasjonalt villreinområde i regionalplanen for Rondane-Sølnekletten vil

imidlertid Villreinnemnda sterkt frarå å tillate en økning utover gjeldende areal, med unntak av utedo og mindre, uisolerte uthus. Dette gjelder for all spredt fritidsbebyggelse i LNF-områder innenfor nasjonalt villreinområde.

Kommunen har svart ut vårt siste innspill slik, i [oversikten over innspill](#):

<p>10. Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten, 15.09.2023</p> <p>Villreinnemnda har hatt flere saker der det er/ønskes tilrettelagt for friluftsliv i nasjonalt villreinområde, f.eks. gjennom utplassering av turposter. Dette medfører økt ferdsel, og vil kunne være konfliktfylt i forhold til villreinhensyn. Det anbefales derfor at tilrettelegging for friluftsliv generelt skjer i randsona til villreinområdene.</p> <p>Det er registrert noen områder av typen LSF1 som omfatter eksisterende hytter innenfor områder hvor det må vises særskilte hensyn. I nasjonalt villreinområde i regionalplanen for Rondane-Sølknkletten fraråder nemda å tillate en økning utover gjeldende areal, med unntak av utedo og mindre, uisolerte uthus. Dette gjelder for all spredt fritidsbebyggelse i LNFR-områder innenfor nasjonalt villreinområde.</p>	<p><i>Tas til etterretning.</i></p> <p><i>Disse er tatt ut, og tilbakeført til LNFR.</i></p>
--	--

VURDERING

Kommunen har dels imøtekommet våre innspill om eksisterende hytter i LNFR i nasjonalt villreinområde. At disse bygningene er tilbakeført til LNFR vil si at framtidige søknader om utvidelser skal behandles som dispensasjoner som i dag. Kommunen åpner med dette fortsatt for at hyttene kan utvides etter søknad og en konkret dispensasjonsbehandling. Dette er dispensasjoner som nemnda skal ha på høring.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda mener det er positivt at eksisterende hytter i LNFR i nasjonalt villreinområde ikke omfattes av bestemmelsene for «LNFR spredt bolig, - fritid, og næringsbebyggelse».

Villreinnemnda minner om at denne typen dispensasjoner skal høres hos nemnda. Nemndas praksis i nasjonalt villreinområde er å frarå økning utover gjeldende areal, med unntak av utedo og mindre, uisolerte uthus.

NEMNDAS BEHANDLING

Ingen merknader.

VEDTAK

Villreinnemnda mener det er positivt at eksisterende hytter i LNFR i nasjonalt villreinområde ikke omfattes av bestemmelsene for «LNFR spredt bolig, - fritid, og næringsbebyggelse».

Villreinnemnda minner om at denne typen dispensasjoner skal høres hos nemnda. Nemndas praksis i nasjonalt villreinområde er å frarå økning utover gjeldende areal, med unntak av utedo og mindre, uisolerte uthus.

SAK 2024/42 RONDANE-DOVRE NASJONALPARKSTYRE – besøksstrategi for Hemmeldalen naturreservat

SAKSOPPLYSNINGER

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har sendt besøksstrategi for Hemmeldalen naturreservat på høring. Besøksstrategien kan du lese i sin helhet [her](#).

På informasjonsmøte om planen i mai deltok Kjell Ivar Lind fra villreinnemnda.

Hva er en besøksstrategi?

Miljødirektoratet har utarbeidet en veileder for [besøksforvaltning i verneområder](#). Her defineres en besøksstrategi slik:

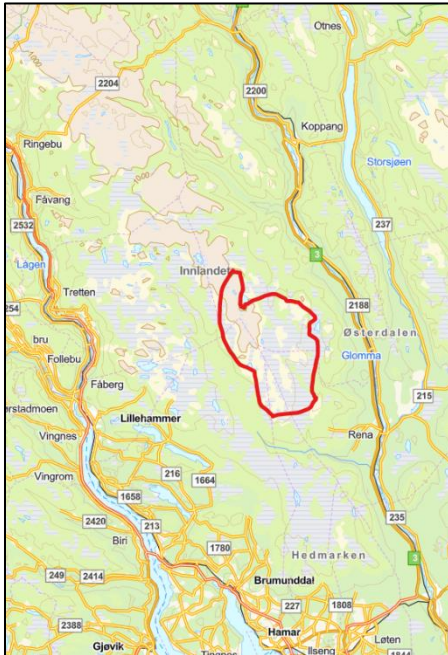
«En besøksstrategi er en plan for hvordan forvaltningsmyndigheten vil gjennomføre besøksforvaltning for sitt verneområde. Besøksstrategien skal vise hvilke tiltak (informasjon, fysisk tilrettelegging, sonering, oppsyn etc.) som er nødvendige for å balansere naturverdier, den besøkende og næringen i et verneområde, slik at en oppnår størst mulig nytte for alle fire interesser.»

Besøksstrategier er med andre ord *ikke* en reiselivsstrategi for å tiltrekke flest mulig besøkende, men en strategi for å utnytte verdiskapingspotensialet innenfor de rammene verneverdiene setter. Dette understrekes også i veilederen:

Dersom det er motstridende målsettinger mellom ivaretagelse av verneverdiene, tilrettelegging for de besøkende og lokal verdiskaping, skal ivaretagelse av verneverdiene tillegges størst vekt.

Besøksstrategien skal være en del av forvaltningsplanen for et verneområde. Krav om besøksstrategier kom etter at «Merkevarestrategien for Norges nasjonalparker» ble lansert av Klima- og miljødepartementet i april 2015. Da hadde allerede mange verneområder en forvaltningsplan, slik at det har blitt utarbeidet separate besøksstrategier som vedlegg til forvaltningsplanen. Ut fra at det kan være behov for å rullere besøksstrategien oftere enn resten av forvaltningsplanene, kan det være hensiktsmessig å ha besøksstrategien som en separat del av forvaltningsplanen.

Hemmeldalen naturreservat

Figur 6. Hemmeldalen naturreservat

Hemmeldalen naturreservat ble verna i 2006. Reservatet er på hele 251 km² innenfor kommunene Åmot, Ringsaker, Stor-Elvdal og Hamar. [Formålet med fredningen](#) er å ta vare på sentrale leveområder for villrein, men også våtmarksområder med et rikt fugleliv og et myrlandskap med stor variasjon i myrtyper. Friluftslivsinteressene ikke nevnt som en del av formålet med opprettelsen av Hemmeldalen naturreservat.

«Opprettelsen av Hemmeldalen ....markerer avslutningen av verneplanarbeidet i Dovrefjell-Rondaneområdet der sikring av villreins leveområder er hovedformålet med vernet».

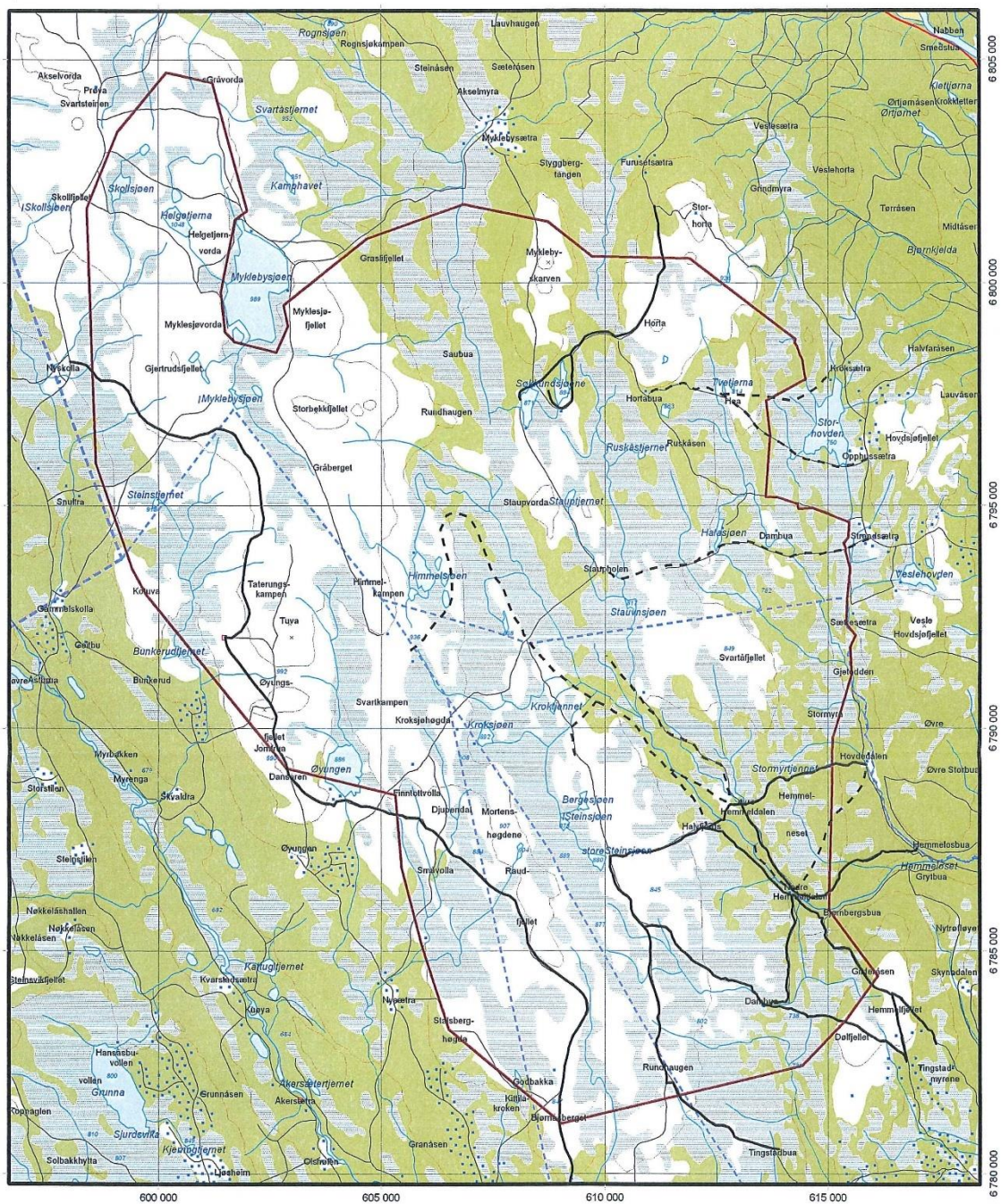
<https://faktaark.naturbase.no/?id=VV00002440>

Verneforskriften slår bl.a. fast at

- Tiltak som kan endre naturmiljøet, herunder oppsetting av skilt og merking av stier og løyper, må ikke iverksettes (§ 3. 3)
- Sykling og organisert bruk av hest er bare tillatt på traséer utpekt i forvaltningsplanen (§3.6)
- Forvaltningsmyndigheten, dvs. nasjonalparkstyret, kan av hensyn til naturmiljøet legge om eller fjerne merking av stier og løyper (§3.8).
- Birkebeinerrennet har tillatelse til gjennomføring, inkludert motorisert ferdsel på snødekt mark som er nødvendig for å avvikle rennet.
- Nasjonalparkstyret kan etter søknad også gi tillatelse til *vedlikehold* av eksisterende anlegg og innretninger, herunder bygninger, jakttårn, gjerder, sankekkeveer, bruer, klopper, merkede stier, skilt o.l.

[Forvaltningsplanen for Hemmeldalen](#) er fra 2011. Planen viser bl.a. hvilke stier og løyper, inkl. trasé for bruk av sykkel, som er godkjent for merking og tilrettelegging (figur 7 og 8). Det ble ikke utpekt spesielle traséer for organisert bruk av hest, fordi det ikke forelå planer eller ønsker om bruk av reservatet til slik aktivitet da forvaltningsplanen ble utarbeidet.

Figur 6. Merkede stier i Hemmeldalen naturreservat
 Stor-Eivdal, Åmot, Hamar og Ringsaker kommuner, Hedmark

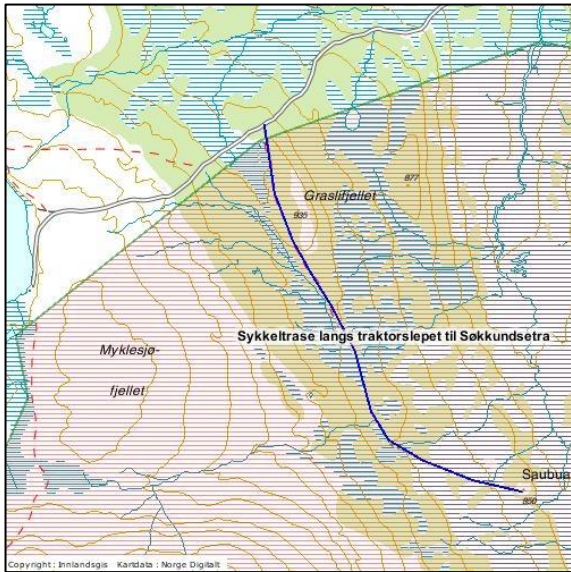
— Naturreservat
 Målestokk = 1 : 80 000, Ekvidistanse: 20 m
 Koordinatsystem: EUREF89, sone 32
 Kartgrunnlag: N50 ©GEOVEKST, tillatelsesnummer GV-L 04
 Kartproduksjon: Fylkesmannen i Hedmark, 2006
 Miljøverndepartementet mai 2006

— Eksisterende stier merket og vedlikeholdt av turistforeninger/ turlag
 - - - Andre merkede og vedlikeholdte stier

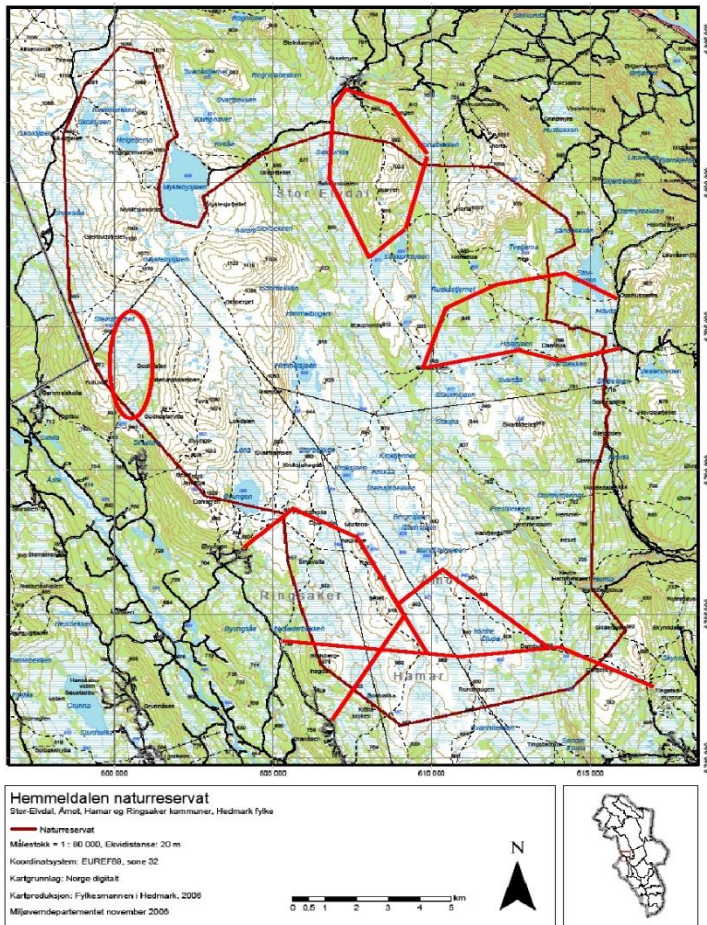
0 0,5 1 2 3 4 5 Km

Figur 7. Kart over merka stier fra forvaltningsplanen for Hemmeldalen naturreservat

Figur 8 Trase der sykling er tillatt

Figur 9 Skiløypetraser (markert med rødt) som det kan gis tillatelse til oppkjøring av.

Besøksstrategien

Besøksstrategien omtaler fritidsbruken av området slik:

«Inntrykket er at utøving av friluftsliv i Hemmeldalen naturreservat i hovedsak skjer som lokal bruk:

- turer til hytter, buer eller andre turmål.*
- jakt, fiske og bærsanking m.m.*

Viktige unntak her er Birkebeinerrennet (se figur 14) som samler rundt 10.000 deltakere i ulike arrangement. Løypetraseen går gjennom naturreservatet, lengst sør i verneområdet. Videre er det en T-merka sti (Rondanestien) som ligger i den vestlige delen av naturreservatet. Her finner vi også den selvbetjente Øyungshytta (Hamar og Hedmarken turistforening)».

Målet med besøksstrategien er å sikre naturverdiene i reservatet i et langsiktig perspektiv, herunder sørge for at villreinen ikke blir fortrent fra kalvings- og oppvekstområdene eller viktige trekk-korridorer. For å oppnå dette skal det arbeides med kunnskapsformidling, kanalisering av ferdsele og samarbeid med relevante aktører.

I informasjons- og kommunikasjonsarbeidet skal det fokuseres særlig på

- kunnskap om verneverdiene
- oppfordringer om å bruke merka stier og løyper
- råd om ferdsel.

Kommunikasjon skal skje gjennom møtevirksomhet, informasjonstavler, digitale flater og brosjyre.

Det er satt opp flere informasjonstavler i dag, men disse er gamle. Disse skal skiftes ut. Prioriterte innfallspor er:

1. [Hovedplakat](#) om verneområdet:

- Stor-Elvdal: Myklebysetra, Strandsetra
- Åmot: Skramstadsetra. evt. også Husmorløypa.
- Ringsaker: Skvaldra: Øyungfeltet.

2. [Temaplakater](#):

- Åmot: Bjørnbergsbua, snuplass, og evt. Hovdedalen.
- Hamar: Bringbusætra (Rondanestien)

3. Lokalteter med informasjonsplakat som ikke videreføres:

- Stor-Elvdal: Birkebeinervegen, Horta, Storhovden.

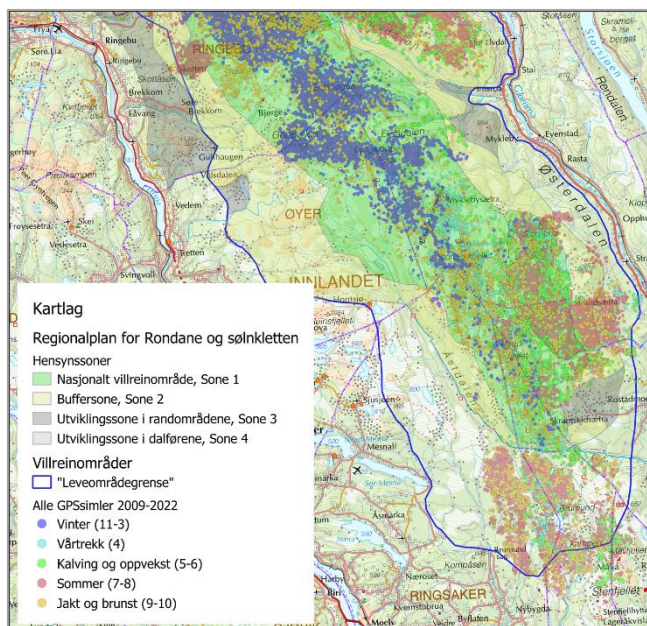
Det er ikke gitt noen begrunnelse for prioriteringen eller informasjon om hvilke tema det skal fokuseres på i temaplakatene.

Informasjonstiltak knyttet til villreinen sine trekkområder over Birkebeinerveien vurderes. En egen brosjyre om Hemmeldalen naturreservat vurderes også.

Det skal videre gjennomføres et årlig dialogmøte med kommuner og parter knyttet til Hemmeldalen naturreservat.

Statens naturoppsyn gis oppdrag med ettersyn av informasjonstavler, og skilt, samt følge utviklingen i omfanget av ferdsel og slitasje på stier og løyper

Villreins arealbruk

Figur 10 GPS-data 2009-2022

Utarbeidet av Hans-Petter Heier Ruud

Hemmeldalen naturreservat har en nøkkelfunksjon for villreinstammen i Rondane Sør. Dette gjelder særlig som trekkområde og som kalvings- og oppvekstområde.

Skal sesongtrekket mellom nordlige og sørlige deler av Rondane Sør opprettholdes, må reinen kunne passere fritt på «kjølen» mellom Gudbrandsdalen og Østerdalen, inkludert Hemmeldalen.

Hemmeldalen er også et viktig kalvings- og oppvekstområde. GPS-data viser at fostringsflokkene nå ser ut til å foretrekke sommeropphold i skogsområdene mot Østerdalen framfor områdene mot Gudbrandsdalen med store hytteområder.

VURDERING

Besøksstrategien er overordna og beskrivelsen av tiltak er lite detaljert, bortsett fra forslagene om skilting. Godkjent besøksstrategi er et krav fra Miljødirektoratet når det søkes om tiltaksmidler for et område. Å få godkjent en besøksstrategi før fristen for søknader om tiltaksmidler for 2025, kan være en årsak til at besøksstrategien ikke er mer detaljert på tiltak utenom skilting.

Besøksstrategien framstår i stor grad som en tiltaksplan, der spørsmål rundt organisert ferdsel, stier og løyper mm. ikke er diskutert. Disse diskusjonene er sannsynligvis tenkt utsatt til forvaltningsplanrevisjonen. For å få en helhetlig tilnærming til besøksforvaltningen må praktiseringen av verneforskriftene og tiltak ses i sammenheng. Når forvaltningsrevisjonsarbeidet starter opp igjen er det derfor viktig at det tas en gjennomgang av stier og løyper, for å se om det er traséer som er uheldige for villreinen. Ut fra Hemmeldalens funksjon som trekkområde og kalvings- og oppvekstområde, bør det ikke avsettes flere traséer for sykling eller nye traséer for organisert ridning.

Både verneforskrift og forvaltningsplan viser at det ikke er ønskelig å øke ferdselen inn i området. Informasjonsarbeidet blir da en balansegang mellom å gi tilstrekkelig informasjon om verneverdier og ferdselsregler til de som allerede bruker området, og samtidig unngå at informasjonen får en markedsføringseffekt slik at nye brukere tiltrekkes. Å satse på informasjonsplakater ved innfallsportene balanserer disse hensynene, særlig når informasjon ved Birkebeinervegen fjernes.

I oversendelsesbrevet fra nasjonalparkstyret vises det til uttale fra Miljødirektoratet:

«Viser til bildene av en del informasjonspunkt, samt tiltaksplanen, og ber nasjonalparkstyret i den videre prosjekteringen av nøyaktig plassering av nye informasjonstavler vurdere å flytte noen av informasjonspunktene nærmere infrastruktur».

Teoretisk sett kunne dette vært ønskelig, men skal en nå de besøkende må informasjon må skiltene settes opp ved de eksisterende innfallsportene, der de besøkende er.

Presentasjoner og foredrag på lokale tilstelninger er et tilsvarende tiltak der en når lokale brukere med informasjon. Årsmøter i hyttevelforeningene rundt området er en særlig aktuell formidlingsarena. Norsk Villreinsenter Nord tilbyr slike presentasjoner for de nye kommunestyrene, og de er nå også oppfordret til å vurdere tilsvarende opplegg for hyttevelforeningene.

Ut fra en potensiell markedsføringseffekt bør informasjon på digitale flater begrenses, og fokusere på turmuligheter i områdene rundt naturreservatet. Både i forhold til markedsføringseffekt og tid og midler som kreves for å utarbeide en brosjyre, bør det vurderes om andre tiltak, som lokale foredrag, bør prioriteres.

Oppsyn i området og å følge utviklingen i bruk vil være viktig av villreinhensyn. Kalvingstida på våren er særlig viktig. Villreinnemnda har de siste årene mottatt flere bekymringsmeldinger om uheldig ferdsel på denne tida, bl.a. skutertrafikk og løse hunder. I år med gode forhold for vårskiløping bør oppsynsinnsatsen intensiveres.

Framveksten av sosiale medier og brukerstyrte nettportaler har gjort det vanskeligere å styre informasjonen om området, men også en ny mulighet for oppsyn. En rekke friluftsportaler har allerede informasjon om fritidsbruken av Hemmeldalen:

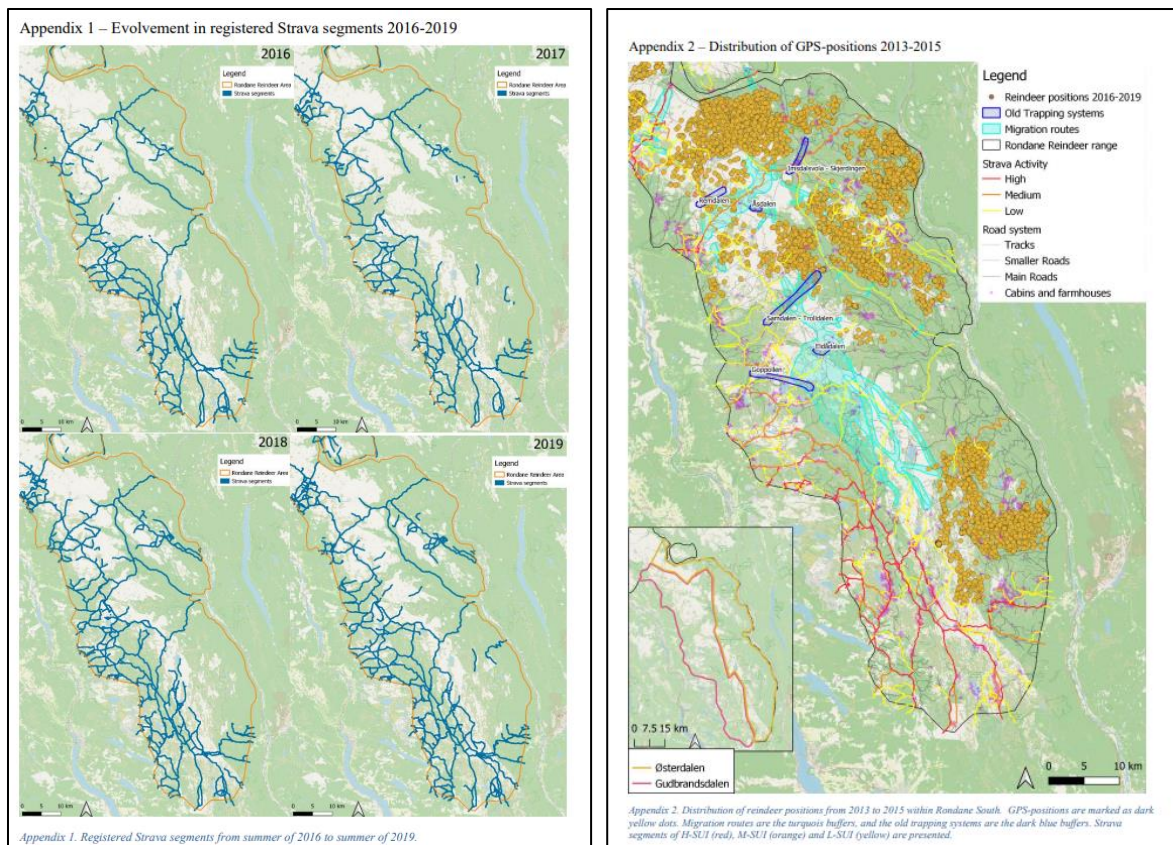
- [De beste lange stiene i Hemmeldalen naturreservat | AllTrails](#)
- [UT.no | Utforsker | Hemmeldalen naturreservat](#)
- [Wikiloc | Trails of the World](#)
- [Geocaching.com](#)

Det som ligger ute på disse nettportalene er ikke gjennomgått for å se om de er i strid med dagens forvaltningsplan, men er tatt med som eksempler på behovet for en «digital overvåking» av området.

En [masteroppgave](#) ved Høgskolen i Innlandet fra 2022 testet om data fra portalen [Strava](#) kan brukes som et verktøy for å overvåke ferdsel i Rondane villreinområde, og for å teste forstyrrelseseffekter på villreinens områdebruk om sommeren.

Det konkluderes her med at «*Funnene viser lovende resultater for videre bruk av Strava for framtidig overvåking av menneskelig aktivitet og for undersøkelser av unntakseffekter*».

Det er utarbeidet kart (figur 11) som både viser utviklingen av stisegmenter som registreres (kan avdekke bruk av nye stier) og stibelastning kontra villreinens arealbruk. Strava-data har utvilsomt skjevheter i forhold til hvem som registrerer turene sine. Siden tradisjonelle brukerundersøkelser er kostbare, er det grunn til å vurdere om analyser av Strava-data kan brukes for å følge utviklingen i et område.

Figur 11 Kart fra masteroppgaven som viser utviklingen av stier og mengde ferdsel

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemndas innspill gjelder kun villreinhensyn. Andre hensyn er ikke vurdert.

Hemmaldalen har en nøkkelfunksjon i Rondane Sør som trekkområde og kalvings- og oppvekstområde. Villreinnemnda legger til grunn for sin høringsuttale at sti- og løypenettet gjennomgås ved revisjon av forvaltningsplanen. Det bør da tas en vurdering av hvilke strekninger som skal videreføres opp mot ny villreinkunnskap og nasjonale mål og retningslinjer for arealforvaltning av villrein fjell. Det bør ikke avsettes flere traséer for sykling eller nye traséer for organisert ridning.

Informasjonarbeidet for Hemmeldalen blir en balansegang mellom å gi tilstrekkelig informasjon om verneverdier og ferdselsregler til de som allerede bruker området, og samtidig unngå at informasjonen får en markedsføringseffekt slik at nye brukere tiltrekkes. Informasjonsplakater ved de viktigste innfallsporene og foredrag/presentasjoner på lokale arenaer som møter i hyttevelforeninger fyller disse kriteriene. Nemnda støtter å ikke videreføre informasjonen ved Birkebeinervegen, og å plassere tavlene ved de hovedinnfallsporene som brukes i dag. Digital informasjon bør begrenses, og i en prioriteringsdiskusjon bør nytten av brosjyrer vurderes.

Oppsyn i felt er særlig viktig i kalvingsperioden. I de år der det er gode forhold for vårskiløping, bør det vurderes å intensivere både informasjonstiltak og oppsyn.

For å følge utviklingen i bruk av området bør «digital oppsynsvirksomhet» vurderes som en mulighet, jfr. vurderingene foran.

NEMNDAS BEHANDLING

Det er viktig å målrette informasjonen slik at den ikke får en markedsføringseffekt overfor nye besøkende. Ved å skilte ved hovedinnfallsportene når en de som har bruker området. Bjønnåsen, Skramstadseter og Digeråsen ble framheva som viktige innfallsporter.

Informasjon via mobil som folk mottar når de kommer til et område har vært prøvd ut i Dovre. Dette vil være effektivt, men det er uklart hvordan dette stiller seg i forhold til personvern hensyn.

Deler av forslaget til vedtak var uklart og egnet til misforståelse: «Nemnda støtter å ikke videreføre informasjonen ved Birkebeinervegen, og å plassere tavlene ved de hovedinnfallsporter som brukes i dag». Dette ble foreslått endret til: «Nemnda støtter forslaget i besøksstrategien om å ikke videreføre informasjonen ved Birkebeinervegen, og å plassere tavlene ved de hovedinnfallsporter som brukes i dag». Forslaget til vedtak ble vedtatt med denne endringen.

VEDTAK

Villreinnemndas innspill gjelder kun villreinhensyn. Andre hensyn er ikke vurdert.

Hemmaldalen har en nøkkelfunksjon i Rondane Sør som trekkområde og kalvings- og oppvekstområde. Villreinnemnda legger til grunn for sin høringsuttale at sti- og løypenettet gjennomgås ved revisjon av forvaltningsplanen. Det bør da tas en vurdering av hvilke strekninger som skal videreføres opp mot ny villreinkunnskap og nasjonale mål og retningslinjer for arealforvaltning av villrein fjell. Det bør ikke avsettes flere traséer for sykling eller nye traséer for organisert ridning.

Informasjonarbeidet for Hemmeldalen blir en balansegang mellom å gi tilstrekkelig informasjon om verneverdier og ferdselsregler til de som allerede bruker området, og samtidig unngå at informasjonen får en markedsføringseffekt slik at nye brukere tiltrekkes. Informasjonsplakater ved de viktigste innfallsportene og foredrag/presentasjoner på lokale arenaer som møter i hyttevelforeninger fyller disse kriteriene. Nemnda støtter forslaget i besøksstrategien om å ikke videreføre informasjonen ved Birkebeinervegen, og å plassere tavlene ved de hovedinnfallsporter som brukes i dag. Digital informasjon bør begrenses, og i en prioriteringsdiskusjon bør nytten av brosjyrer vurderes.

Oppsyn i felt er særlig viktig i kalvingsperioden. I de år der det er gode forhold for vårskiløping, bør det vurderes å intensivere både informasjonstiltak og oppsyn.

For å følge utviklingen i bruk av området bør «digital oppsynsvirksomhet» vurderes som en mulighet, jfr. vurderingene foran.

2024/43 RINGEBU – Forslag til planprogram 2023-2040

SAKSOPPLYSNINGER

Ringebu kommune har sendt forslag til planprogram for revisjon av kommuneplanens areal- og samfunnsdel på høring. Oppstart av planarbeidet varsles samtidig. Planprogrammet kan leses [her](#).

Gjeldende samfunnsdel er fra 2014, mens arealdelen er fra 2018 (endelig fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2019). Hensikten med revideringen beskrives slik:

«I samfunnsdelen som er under revisjon, er det valgt å beholde de fire hovedmål fra gjeldende samfunnsdel for kommunens utviklingsarbeid; Bo, leve, arbeide og beredskap. I arealdelen ser vi at det er behov for å fokusere på nye tiltak i eksisterende LNF-områder (Landbruk, natur og Friluftsliv), samt ferdsel i både ubebygde og tettbygde strøk».

I arealdelen er det i tråd med dette valgt å har fokus på fem hovedtemaer:

- 1.Ferdsel
- 2.Formål og bebyggelse
- 3.Utforming og estetikk
4. Planvask og miljø
- 5.Næring og industri

Det vil bli utarbeidet bl.a. en oversikt over planreserver for fritidsboliger og antall varme senger og i forbindelse med planarbeidet. Det skal videre utarbeides et arealregnskap som vil vise «*hvor mye areal de ulike arealformålene vil legge beslag på, både nåværende og fremtidig areal, eventuelt også areal som tilbakeføres fra utbyggingsareal til LNF-område*».

Statlige og regionale rammer og mål for villreinarealene

IUCN satte i 2016 villreinen på [den globale rødlista](#) for truede arter

I november 2021 ble villreinen plassert også på [den norske rødlista](#) i kategorien «Nær truet».

Nasjonale myndigheter har de siste årene hatt sterkt fokus på å forbedre tilstanden i norske villreinområder, gjennom ulike styringssignaler (se under). Disse må legges til grunn for revisjonsarbeidet.

[Kvalitetsnorm for villrein](#) 2020

Rondane villreinområde ble [klassifisert som rødt](#) (dårlig kvalitet). Det skal derfor utarbeides en tiltaksplan for å bedre tilstanden. Et [villreinfaglig innspill](#) er utarbeidet for Rondane. Det er Klima- og miljødepartementet som endelig skal fastsette tiltaksplanene, etter alminnelig høring (2024/25) og i samråd med andre sektordepartementer (2025).

[Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027](#)

6 av de 10 nasjonale villreinområdene er vurdert å ha dårlig kvalitet, og ingen av områdene er vurdert å ha god kvalitet. Det er derfor nødvendig med effektive og målrettede tiltak for å sikre villreinen og villreinens leveområder. Det er viktig at fylkeskommunene og kommunene legger stor vekt på resultatene fra klassifiseringen av villreinområdene og arbeider aktivt for å oppnå kvalitetsmålene for de nasjonale villreinområdene.

Ved revidering av kommuneplanens arealdel, vurderer kommunen om tidligere godkjent arealbruk skal endres av hensyn til klima, naturmangfold, kulturmiljø, jordvern, reindrift, klimatilpasning, samfunnsikkerhet og et hensiktsmessig utbyggingsmønster.

Stortingsmelding 18 (2023-2024) Ein forbetra tilstand for villrein

Ett av fem strategiske områder for å bedre tilstanden i norske villreinområder er arealforvaltning. Regjeringen varsler en høy terskel for inngrep og lav grense for innsigelse:

«Regjeringa meiner mellom anna det er nødvendig å etablere ei heilskapleg og restriktiv arealforvaltning i villrein fjellet, det vil seie både for dei 24 villreinområda og for dei områda utanfor villreinområda som påverkar areal som blir brukt av villreinen» (s. 96).

Både omfanget av arealreservar og ny kunnskap om villreinen tilseier at det er behov for å revidere dei gjeldande utbyggingsplanane. Det er særleg behov for å vurdere område som er sette av til fritidsbustader, og som enno ikkje er bygde ut (s. 100).

Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet

Et forslag til nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet har nylig vært på høring. Villreinen er den eneste arten som har fått særskilte retningslinjer, ved siden av de generelle retningslinjene for «Klima, naturmangfold og friluftsliv»:

3.8 Villrein: Fylkeskommuner og kommuner skal i sin arealplanlegging ta nødvendige hensyn slik at villreinområder ikke i særlig grad forringes eller går tapt gjennom arealendringer og nedbygging.

Regional plan for Rondane-Sølnkletten vs. ny kunnskap om villreinen

Regionalplanen for Rondane-Sølnkletten ble godkjent i 2013, og det er kommet mye ny kunnskap om villreinen etter at planen ble godkjent, som ikke er reflektert i regionalplanen. Dette gjelder både resultater fra det store [forskningsprosjektet](#) NINA har gjennomført i Rondane, og det gjelder arbeidet som er gjort i forbindelse med [kvalitetsnormen](#) for villrein.

Agder Lagmannsrett avsa i juni i år [dom](#) i sak om dispensasjon for oppføring av stølsbu i nasjonalt villreinområde i Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene og Setesdal Austhei. Lagmannsretten diskuterer i dommen bl.a. forholdet mellom regionalplanen og ny kunnskap:

*Lagmannsretten er enig med Valle kommune i at det i interesseavveiningen som skal foretas, er relevant å se hen til retningslinjene for skjønnet slik disse er kommet til uttrykk i den regionale Heiplanen. Lagmannsretten understreker likevel at dette kun er veiledende signaler for kommunens dispensasjonspraksis. Selv om «vilkårene» i retningslinjene er oppfylt, innebærer ikke dette at søker har krav på dispensasjon. **Lagmannsretten er således ikke enig med kommunen i at vektingen av villreinens interesser er avsluttet i forbindelse med utarbeiding av retningslinjene i Heiplanen.** Det skal foretas en ny vurdering der de ulike interessene igjen veies mot hverandre i forbindelse med behandlingen av dispensasjonssøknaden.*

Det er i den forbindelse enighet om at villreininteressene må vurderes med utgangspunkt i situasjonen i dag, og basert på oppdatert kunnskap. Myndighetene har de senere år fått bedre kunnskap om villreinen og dens leveområder. Det vises blant annet til den nasjonale klassifiseringen av villreinens leveområder utført av Norsk institutt for naturforskning i 2022 (våre uthevinger).

Samla vurdering av planlagte tiltak

Naturmangfoldlovas §10 viser til at «En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for». Vurderingen av samlet belastning omfatter både tiltak/inngrep av samme art (f.eks. flere reguleringsplaner for hyttebygging i samme område) og andre typer tiltak/inngrep (f.eks. hvis det skal bygges et småkraftverk i samme område). «For det tredje er det relevant å se hen til andre påvirkningsfaktorer. Andre påvirkningsfaktorer kan for eksempel være klimaendringer, som temperaturøkninger, tørke og flom.... Vurderingene av andre påvirkningsfaktorer, gjelder både faktorer bakover i tid, samtidige påvirkninger og fremtidige påvirkninger» ([Naturmangfoldloven kapittel II \(regjeringen.no\)](#)), se sjekklister for vurdering av samla belastning i avsnitt 7.6)

Det foreligger flere forslag til reguleringsplaner for betydelige utvidelser av turistanlegg på Venabygdsfjellet. Kommunene har også startet en prosess for å utarbeide bestemmelser til «LNF spredt bolig, - fritid, og næringsbebyggelse». I planprogrammet påpeker kommunen også et behov for tilretteleggingstiltak for friluftslivet¹. Omgjøring av setrer til fritidseiendommer er et annet aktuelt tema. Konsekvensene av disse og andre kjente tiltak må ses i sammenheng, for å kunne vurdere hvilket handlingsrom det er igjen i fjellområdene på østsida av Gudbrandsdalen.

«Planvask»

Kommunene viser i planprogrammet til at det er et stort behov for å gå gjennom gjeldende reguleringsplaner, såkalt planvask.

Dette er en prosess også andre kommuner er i ferd med å gjennomføre. I den pågående revisjonen av kommuneplanens arealdel har f.eks. Rendalen kommune både ved første og andre gangs høring redusert tomtereserven for nye hytter med 36%. (Planen er ikke endelig godkjent).

Fra setrer til fritidsbebyggelse

I avsnitt 4.2.4 vises det til at bruksrasjonalisering og etablering av fritidseiendommer blir et tema som skal behandles. Ringebu har hatt en rekke saker de siste årene som omfatter fradeling av bygninger fra setrer og omgjøring av setrer til fritidsformål. Det er positivt at kommunen tar dette opp som tema i kommuneplanen. Etter det nemnda har fått opplyst tidligere er Nord-Fron kommune i gang med å vurdere retningslinjer for denne typen saker, og det kan derfor være erfaringer å hente fra dette arbeidet.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda vil rose kommunen for å framheve villrein som et særlig sentralt tema for revisjonen av kommuneplanens arealdel. Det er videre positivt at det legges opp til en vurdering av både eksisterende planer (inkludert utvidelse av hytter i LNF-områder), ferdsel i utmark og omgjøring av setrer til fritidsformål.

Villreinnemnda viser til avsnittet «Statlige og regionale rammer og mål for villreinarealene» foran, som grunnlag for arbeidet med disse temaene. For vurderinger av konsekvensene for villrein av

---

¹ I [forslaget til ny motorferdsellov](#) foreslås det å regulere noen former for motorferdsel i utmark, som oppkjøring av skiløyper, i planer etter Plan- og bygningsloven. Videre behandling av loven vil gå parallelt med kommunens revisjon av kommuneplanen, men vil kunne legge føringer for kommunenes arbeid etter hvert.

ulike tiltak, er det som nevnt foran viktig å se på den samla belastningen av ulike tiltak, og med utgangspunkt i oppdatert kunnskap, slik kommunen selv understreker (planprogrammets 4.2.6).

NEMNDAS BEHANDLING

Kommunen har hatt en god prosess med ån bygning blir fradelte prioritere tema for planarbeidet.

Reglene for fradeling fra gardsbruk er kompliserte, og virker av og til mot sin hensikt. I stedet for at en gard blir solgt som en bruksenhet og tidligere eier får beholde ei hytte/et seterhus, risikerer en full bruksrasjonalisering.

Ingen merknader til forslaget til vedtak.

VEDTAK

Villreinnemnda vil rose kommunen for å framheve villrein som et særlig sentralt tema for revisjonen av kommuneplanens arealdel. Det er videre positivt at det legges opp til en vurdering av både eksisterende planer (inkludert utvidelse av hytter i LNF-områder), ferdsel i utmark og omgjøring av setrer til fritidsformål.

Villreinnemnda viser til avsnittet «Statlige og regionale rammer og mål for villreinarealene» foran, som grunnlag for arbeidet med disse temaene. For vurderinger av konsekvensene for villrein av ulike tiltak, er det som nevnt foran viktig å se på den samla belastningen av ulike tiltak, og med utgangspunkt i oppdatert kunnskap, slik kommunen selv understreker (planprogrammets 4.2.6).